

המקאמה "ישפה ושתי אהובותיו" כסטירה מניפאית

שירה מציאל*

תקציר

מאמר זה מוקדש לבחינת יסודות מניפאיים-קרנבליים במקאמה "ישפה ושתי אהובותיו". אבקש להראות, כי המקאמה שנכתבה בסוף המאה ה-12 בטולדו מאופיינת בתכונות ז'אנריות ועלילתיות ייחודיות, התואמות את סגולותיו של הז'אנר "הרציני-המצחיק" משלהי העת העתיקה הקלאסית. טענותיי במאמר זה נסמכות על דברי חוקרים שביססו את הזיקה בין הז'אנר המזרחי – המקאמה לבין הז'אנר הקרנבלי האירופי – המניפאה. המקאמה של יעקב בן אלעזר מעלה על נס את ערכי הקרנבל בתכניה וברעיונותיה המרכזיים. אופייה הקרנבלי של המקאמה נובע ממציאותו המורכבת והעמומה שחי בה המחבר - מלחמות הרקונקוויסטה בין הנוצרים למוסלמים. בתקופה זו יהדות ספרד חווה שינויים תרבותיים וחברתיים ובאה במגע עם תרבויות שונות. יעקב בן אלעזר ח

ושף את השינוי החברתי המתחולל במציאות, מציאות של תהפוכות, כזו שמתנגדת לסדר חברתי.

* שירה מציאל, המחלקה לספרות עברית, אוניברסיטת בן גוריון שבנגב